

Tumu Parau n°1.

**PĀRURURA'A I TE MAU
TAO'A RAU, TE MAU
TAHUA RAU E TE MAU
PATURA'A RAU**

'API n°3.

**TE MAU FAUFA'A MARA'A E MARA'A
'ORE TEI RIRO 'EI FAUFA'A TA'A 'Ē NO TE
PAPARA'A 'ĀI'A AORE RA NO TE TAHI
TUMU 'Ē ATU**

**PUTA TURE FA'ANAHORA'A FENUA – PUTA 1 –
UPO'OPARAU 5 TE FAUFA'A TUMU NO ROTO MAI I TE
NĀTURA AORE RA I TE TA'ATA I TE FENUA NEI, TE
'ĀPAPARA'A E TE PĀRURURA'A I TE MAU TAHUA RAU, TE
MAU PATURA'A RAU, TE MAU TAO'A RAU E TE MAU
TUHA'A RAU E PIRI MAI, E TE FA'ATURERA'A I NI'A I TE
MAU PĀHERURA'A FENUA**

PENE 1 – ‘ĀPAPARA’A E TE PĀRURURA’A

‘Irava D.151-1 :

la ha’amauhia, i te fenua nei, te tahi tāpura o te mau tao’a mara’a ‘ore e te tahi tāpura o te mau tahua rau aore ra o te mau patura’a rau a te nātura, tei riro ‘ei faufa’a ta’a ‘ē i te pae no te papara’a ‘āi’a, no te rahu’ara’a, no te mata’ī, no te ‘ā’ai o te fenua, no te peu tumu e mea ti’a te reira i te aupuruhia e i te ‘atu’atuhia. la piahia taua mau tāpura i roto i te *Ve’a o te fenua*.

Na te tahi fa’aotira’a a te ra’atira fa’atere o te fenua e ha’amau i teie mau tāpura i roto i te ‘āpo’ora’a fa’aterera’a hau, na ni’a i te anira’a a te tōmite o te mau tahua rau e te mau patura’a nātura, tei tonohia ia au i te mau fa’ata’ara’a a te ‘irava D.100-2 o teie puta.

Na te ti’a mana o te vāhi nei e fa’aara i tei fa’aotihia i te fatu o te faufa’a nei, o te tahua aore ra o te patura’a nātura.

la tāpura-noa-hia atu te tahi faufa’a, e riro te reira ‘ei hopoi’a na te mau fatu, fa’ahepohia rātou ia ‘ore roa e fa’ahuru’ē fa’ahou i te faufa’a nei, o te tahua nei aore ra o te patura’a nei, e’ita e ti’a fa’ahou ia ‘ohipa i ni’a iho, maoti ra te mau ravera’a ‘ohipa matarohia e te mau ‘ohipa ‘atu’atura’a au noa i ni’a i te mau faufa’a mara’a ‘ore e te mau faufa’a mara’a noa, mā te ‘ore e tītauhia ia fa’aara i te ra’atira mata’eina’a e au, na mua a’e i te maorora’a e piti ‘āva’e hou te ha’amatarara’a o te ‘ohipa.

E faufa’a ‘ore te tāpurara’a hō’ē matahiti i muri a’e i te parau fa’aarara’a i te fatu faufa’a nei, mai te mea aita te reira i ha’apāpūhia na roto i te tahi fa’aotira’a no te ‘āpapara’a i taua faufa’a, o tei fa’aara-ato’a-hia i te fatu faufa’a nei i roto i te area hō’ē matahiti i te maoro.

‘Irava D.151-2 :

Te mau faufa’a mara’a e te mau faufa’a mara’a ‘ore, te mau tahua rau aore ra o te mau patura’a rau a te nātura, tei riro ‘ei faufa’a ta’a ‘ē i te pae no te papara’a ‘āi’a, no te rahu’ara’a, no te mata’ī, no te ‘ā’ai o te fenua, no te peu tumu, o tei tāpurahia aore ra aita i ni’a i te mau tāpura e fa’ahitihia ra i te ‘irava na mua atu nei, e ti’a rātou i te ‘āpapa-ato’a-hia te tā’ato’ara’a aore ra te tahi tuha’a noa.

E ti’a ato’a i te ‘āpapahia te mau fenua e vai ra te tahi mau pū ‘ohipara’a i reira e te tahi mau patura’a e tītauhia i te ‘āpapa no te fa’ata’a, fa’aāteatea aore ra ha’amaita’i i te tahi faufa’a i ‘āpapahia aore ra o tei anihia ia ‘āpapa.

‘Irava D.151-3 :

E fa’aarahia te ‘ōpuara’a no te ‘āpapara’a i te fatu faufa’a nei na te ra’atira o te fenua, na te ra’atira mata’eina’a. E toru ‘āva’e tō te fatu faufa’a nei no te fa’a’ite mai i tō na mau mana’o.

E ma’iri pāpū te mau fa’aotira’a no te ‘āpapara’a i ni’a i te faufa’a mara’a, i te faufa’a mara’a ‘ore, i te mau tahua rau aore ra i te mau patura’a rau a te nātura i te taime a fa’ataehia ai te parau fa’aarara’a nei. E ‘ore te reira mai te mea aita te fa’aotira’a no

te 'āpapara'a i ha'apāpūhia i te roara'a hō'ē matahiti i muri a'e i te tai'o mahana fa'aarara'a nei.

'Irava D.151-4 :

Mai te mea ua tū te mana'o o te fatu faufa'a nei, na te tahi fa'aotira'a a te ra'atira o te fenua e ha'apāpū mai i te fa'anahora'a o te 'āpapara'a e e fa'ahiti ato'a mai teie fa'aotira'a i te mana'o fa'ari'i e te mau fa'anahora'a e au i te fatu faufa'a.

Ia 'ore te fatu faufa'a e fa'ari'i aore ra ia hope te maorora'a e fa'ahitihia ra i te 'irava i ma'iri noa atu no te fa'a'ite i tō na mana'o, e ti'a te 'āpapara'a i te fa'aotihia e te ra'atira o te fenua i mua i te 'āpo'ora'a fa'aterehau i muri a'e i te horo'ara'a mana'o a te tōmite no te mau tahua e te mau patura'a rau a te nātura.

Ia 'āpapahia te tahi mau patura'a rau e te tahi mau tao'a rau, aita e fa'aōhia mai te mau tahua rau, e ti'a te tahi fa'aho'onara'a taime i te horo'ahia na te fatu faufa'a no te ha'avīra'a i tupu no te 'āpapara'ahia.

Tītauhia te mau anira'a fa'aho'onara'a taime ia fa'ataehia mai i roto i na 'āva'e e ono mai te taime a fa'aarahia ai te 'āpapara'a, ia 'ore, e riro ia te fa'aho'onara'a taime i te fa'a'orehia.

'irava D.151-5 :

No te mau faufa'a mara'a 'ore e fatuhia nei e te Fenua, e pāpa'ihia te reira na roto i te tahi fa'aotira'a a te ra'atira o te Fenua i te rurura'a 'āpo'ora'a fa'aterehau, i muri a'e i te horo'ara'a mana'o a te tōmite no te mau tahua rau e te mau patura'a rau nātura e tā te 'āpo'ora'a rahi.

No te mau faufa'a mara'a 'ore e fatuhia nei e te mau 'oire aore ra e te mau pū 'ohipara'a a te haufenua e tā te mau 'oire, e 'āpapahia te reira na roto i te tahi fa'aotira'a a te ra'atira o te Fenua i te rurura'a 'āpo'ora'a fa'aterehau, mai te mea ua tū te mana'o o te mau ti'a mana e fatu nei i te reira.

Ia 'ore te mana'o e tū, e 'ore e ti'a ia fa'aoti i te 'āpapara'a maoti ra i muri a'e i te mana'o horo'a a te tōmite o te mau tahua rau e te mau patura'a rau nātura e tā te 'āpo'ora'a rahi o te Fenua.

No te 'āpapara'a i te mau faufa'a mara'a 'ore e fatuhia nei e te Haunui, ua fa'anahohia te reira ia au i te mau fa'ata'ara'a a te 'irava 8 no te ture n°56-1106 no te 3 no novema 1956.

'Irava D.151-6 :

Ia oti te fa'aotira'a no te 'āpapara'a i te tahi faufa'a mara'a 'ore i te ravehia, na te ra'atira Fenua te reira e fa'aara i te fatu faufa'a nei e ia tāpurahia te reira i te Piha ha'apa'o i te mau hipotate no Papeete, na te papa'i parau ha'aputu parau o tei tonohia ia au i te fa'anahora'a i fa'ata'ahia i te 'irava D.152-1 i raro nei, e ha'apa'o. Aita e tutera'a i ni'a i teie fa'anahora'a.

'Irava D.151-7 :

No te ti'avarura'a i te tahi faufa'a mara'a 'ore i 'āpapahia aore ra o tei 'ōpuahia e 'āpapa, e te mau faufa'a e tītauhia ia ha'avīhia no te fa'ata'a, no te fa'aātea, no te tāmā aore ra no te ha'afaua'a i te tahi faufa'a o tei 'āpapahia aore ra o te 'ōpuahia nei e 'āpapa, na te mau ture e te mau fa'aturera'a e vai nei e fa'anaho i te reira.

Mai te mea aita e fa'aotira'a no te 'āpapara'a i ravehia e mai te mea ua fa'aotihia te faufa'a o te tahi faufa'a mara'a 'ore no te tā'ato'ara'a, e vai te faufa'a mara'a 'ore nei i raro a'e i te fa'anahora'a o te 'āpapara'a no te tahi pu'etau, teie nei ra e 'ore taua fa'ahepora'a mai te mea, i roto i na 'āva'e e toru i muri mai i te fa'aotira'ahia te reira 'ei faufa'a na te tā'atora'a, aita te haufenua e fa'aoti roa i te mau fa'anahora'a no te ti'avarura'a.

'irava D.151-8 :

E mau noa te mau fa'anahora'a no roto mai i te 'āpapara'a i ni'a i te faufa'a mara'a 'ore, te tahua rau aore ra te patura'a rau nātura, o vai noa atu te fatu mai i te reira i muri iho. E 'ore roa e ti'a ia vetahi 'ē ia 'aitau i te tahi faufa'a o tei 'āpapahia. Te ta'ata o te ho'o noa atu i te tahi faufa'a i 'āpapahia, tītauhia 'o ia ia fa'aara i te ta'ata e hina'aro nei i taua faufa'a i te fa'aotira'a 'āpapara'a e vai nei i ni'a i taua faufa'a ra, hou te reira faufa'a a ho'ohia atu ai.

Ia ho'o-noa-hia atu te tahi faufa'a 'āpapahia, mea tītauhia te reira ia fa'aarahia i te ra'atira o te Fenua na te ta'ata i ho'o mai i te reira faufa'a.

E 'ore teie mau faufa'a 'āpapahia e ti'a i te fa'a'orehia e te tauihia te vaira'a, e'ita ato'a e ti'a ia fa'a'āpī noa, ia tātā'i aore ra ia fa'ahuru'ē, maoti ra 'ei parau fa'ati'a na te ra'atira o te Fenua e te aurarora'a i te mau fa'anahora'a o tā na i fa'aoti.

'irava D.151-9 :

E ti'a i te ra'atira o te Fenua ia fa'a'ohipa, na ni'a i te i'oa o te Fenua, i roto i te mau huru ho'ora'a faufa'a ato'a ia au i tei fa'ata'ahia e na 'irava D.151-1 e te D.151-2 i ni'a mai, i tō na ti'ara'a mana no te harura'a i te faufa'a nei, tei ni'a ia tō na ti'ara'a i tō te ta'ata e hia'ai nei e ho'o mai i taua faufa'a.

Ia fa'a'ite te ra'atira Fenua aore ra tō na mono i tō na hina'aro i te fa'a'ohipa i tō na ti'ara'a mana no te haru, e fa'a'itehia te reira i te taima ho'ora'a i te ti'a e ha'apa'o ra i taua ho'opātēra'a.

Ia fa'ataehia te fa'aotira'a a te ra'atira o te Fenua i roto i te tau e piti 'ahuru mahana no te motu o Tahiti e e piti 'āva'e no te tahi atu mau motu.

'irava D.151-10 :

E ti'a i te ra'atira o te Fenua ia fa'aue, mā te amohia te ha'amau'ara'a e te Fenua, i te mau huru 'ohipa tātā'ira'a aore ra 'ohipa 'atu'atura'a o tā na e mana'o e tītauhia ia rave no te pārorura'a i te mau faufa'a rau, te mau tahua rau aore ra te mau patura'a rau nātura i 'āpapahia. No te ravera'a i taua mau 'ohipa rū i ni'a i te tahi faufa'a mara'a 'ore i 'āpapahia, e ti'a i te ra'atira Fenua, mai te mea aita e parau fa'aaura'a e te fatu mau o te faufa'a nei, i te fa'ati'a, na roto i te tahi fa'aotira'a hau, ia nohohia taua faufa'a nei aore ra i te mau faufa'a i pihā'i iho mai no te tahi taima poto. E 'ore

taua taime ra e hau atu i te ono 'āva'e i te maoro ; e ti'a te fa'aho'onara'a i te anihia mai te mea e tupu te tahi hape.

'Irava D.151-11 :

E'ita roa e ti'a i te tahi patura'a 'āpī ia turu'i atu i ni'a i te tahi faufa'a tei 'āpapahia mai te mea aita e parau fa'ati'a no roto mai i te ra'atira o te Fenua.

Mea 'ōpanihia te tāpirira'a, te piara'a i te paruai i ni'a i te mau faufa'a mara'a 'ore, i ni'a i te mau patura'a nātura e i ni'a i te mau tahua rau, mā te faufa'a 'ore i te tītaura'a i te mau fa'ata'ara'a a te Upo'o parau VI no te Puta I o teie nei fa'aturera'a.

E ti'a ato'a te reira i te 'ōpanihia na te hiti o taua mau faufa'a mara'a 'ore, taua mau tahua rau e taua mau patura'a nātura i roto i te tahi area fa'a'ati, na te tahi fa'aotira'a a te ra'atira Fenua e fa'aoti mai i te reira i roto i te 'āpo'ora'a fa'aterehau.

Te mau ha'avīra'a ato'a e riro nei i te fa'a'ino i te tahi mau patura'a rau, e'ita ia te reira e fa'a'ohipahia i ni'a i te mau patura'a rau i 'āpapahia.

E'ita roa e ti'a i te fa'aauhia te tahi ha'avīra'a i ni'a i te tahi faufa'a mara'a 'ore, te tahi tahua rau aore ra te tahi patura'a nātura i 'āpapahia maoti ra 'ei parau fa'ati'a na te ra'atira o te Fenua, i te 'āpo'ora'a fa'atera'ahau.

'Irava D.151-12 :

(Fa'aotira'a rahi n°94-95 AT no te 21 no tiurai 19 94)

I te hiti o te mau tahua rau e te mau patura'a rau nātura i 'āpapahia aore ra o tei tāpurahia i ni'a i te huru tāpura e fa'ahitihia ra i te 'irava D.151-1, e tae noa atu i ni'a i te mau area e riro na 'ei faufa'a no te papara'a 'āi'a, no te 'ohipa mata'i, no te 'ohipa rahu'a, no te fa'a'ana'anataera'a e no te fa'ari'ira'a rātere, e ti'a i te ha'amauhia te tahi area pāuruhia ia au i te mau fa'ata'ara'a a te pene 2, no te upo'o parau 2, no te puta I o teie nei puta fa'aturera'a.

'Irava D.151-13 :

Ia tāpurahia te fa'aotira'a i te Piha 'ohipa ha'apa'ora'a o te mau Hipotate no Papeete, ia au i te mau fa'ata'ara'a i fa'ahitihia i te 'irava D.151-6. Aita e uta'a e 'aufauhia no teie tāpurara'a.

'Irava D.151-14 :

No te tātarara'a i te 'āpapara'a tā'ato'a aore ra o te tahi tuha'a i ni'a i te tahi faufa'a mara'a 'ore, te tahi tahua aore ra patura'a rau nātura, e ravehia te reira ia au i te arata'ira'a no te 'āpapara'a. E fa'aarahia te fa'aotira'a no te tātarara'a i te 'āpapara'a i te fatu faufa'a e e tāpurahia te reira i te piha 'ohipa ha'aputara'a hipotate no Papeete, na ni'a i te anira'a a te fatu faufa'a. Aita e uta'a e 'aufauhia no teie tātarara'a 'āpapara'a.

PENE 2- TŌMITE NO TE MAU TAHUA RAU E NO TE MAU PATURA'A RAU NĀTURA E TE PŪ NO TE FAUFA'A NĀTURA E TE FAUFA'A TĀ'ERE

TUHA'A 1 – TŌMITE NO TE MAU TAHUA RAU E TE MAU PATURA'A NĀTURA

Ua tu'u-ato'a-hia teie mau fa'ata'ara'a i roto i te puta fa'aturera'a no te heipuni na roto i te fa'aotira'a hau n° 1843 CM no te 15 no tītēma 2003 i ni'a i te fa'anahora'a o te fa'aturera'a i ni'a i te heipuni, e ha'amau nei i te puta fa'aturera'a no te heipuni no Porinetia farani, e o te fa'ahuru'ē ra i te puta fa'aturera'a no te fa'anahora'a fenua no Porinetia farani.

TUHA'A 2 – PŪ NO TE FAUFA'A NĀTURA E TE FAUFA'A TĀ'ERE

'Irava D.152-2 :

(Fa'aotira'a rahi. n°76-112 no te 14 no tetēpa 1976)

Ia tono te ra'atira Fenua i te rurura'a a te 'āpo'ora'a fa'aterera'a hau i te hō'ē ti'a arata'i no te faufa'a nātura e te faufa'a tā'ere.

E ti'a horeo 'o ia, e mero no te tōmite no te mau tahua rau e te mau patura'a nātura, e ha'apa'o 'o ia :

- i te aupurura'a i te mau faufa'a mara'a e te mau faufa'a mara'a 'ore, i te mau tahua rau e te mau patura'a nātura aore ra o tei tāpurahia i ni'a i te tāpura e fa'ata'ahia ra i te 'irava D.151-1 i ni'a nei ;

- te arata'ira'a e te fa'atiti'aifarora'a i te mau tuatāpapara'a, te mau mā'imira'a e te mau 'ohipa ato'a e ravehia nei i ni'a i te faufa'a nātura e te faufa'a tā'ere o te Fenua o te fa'ata'ahia mai ia na ra ;

- te fa'atupura'a, mai te mea e tītauhia, i te mau 'āpapara'a 'āpī o te tahi mau faufa'a mara'a 'ore, te tahua rau e te mau patura'a nātura ;

- te hi'opo'ara'a o te mau herura'a e te mau tītorotorora'a o te mau fenua e fa'aotihia nei te 'ohipa i ni'a ia rātou ;

- te 'itera'a mā te pāpa'i i te parau fa'ata'ara'a no te mau hape ia au i te mau fa'ata'ara'a e vai nei i roto i teie puta fa'aturera'a ;

- te tītaura'a, i te taime e 'ōpuahia ai e ha'apono, mai te mea e tao'a teie i tāpurahia i te 'irava D.153-1 i ni'a nei aore ra e 'ōpuara'a no te fatu mai i te tao'a i fa'ata'ahia i te 'irava , D.153-2 i raro nei.

E ti'ara'a tō na no te ti'a atu i te ho'opātēra'a e no te fa'a'ohipa i te mana harura'a ia au i tei fa'ata'ahia i te 'irava D.151-9, e mana ia no te ra'atira o te Fenua.

PENE 3 – HI'OPO'ARA'A I TE MAU HA'APONORA'A

'Irava D.153-1 :

Mea 'ōpanihia te ha'aponora'a i rāpae i te Fenua, te mau tao'a 'āpapahia e fa'ata'ahia nei i te 'irava D.151-1. E ti'a ra i te fa'ati'ahia e te ra'atira o te Fenua na

roto i te tahi fa'aotira'a a te 'āpo'ora'a fa'aterehau, i muri a'e i te horo'ara'a mana'o a te tōmite no te mau tahua ra e te mau patura'a nātura.

Hau atu ā, ia ha'amauhia te tahi tāpura o te mau tao'a i riro na 'ei faufa'a no te papara'a 'āi'a, no te 'ā'ai, no te 'ohipa mata'i aore ra no te peu, na te ra'atira Fenua te reira e fa'aue i te rurura'a 'āpo'ora'a fa'aterehau, i muri a'e i te mana'o horo'a a te tōmite no te mau tahua rau e te mau patura'a nātura.

E 'ore roa e ti'a ia ha'apono i taua mau tao'a i tāpurahia i rāpae i te 'ōti'a fenua mā te parau fa'ati'a 'ore a te ra'atira Fenua e te 'āpo'ora'a fa'aterehau, i muri a'e i te mana'o horo'a a te tōmite no te mau tahua rau e te mau patura'a nātura.

'Irava D.153-2 :

E ti'a i te ra'atira Fenua i te tāpe'a, no te Fenua iho, aore ra no te tahi 'oire aore ra no te tahi pū 'ohipara'a a te haufenua, i te mau tao'a e anihia ra tō rātou ha'apona'a mā te 'aufau ra i te tahi tuha'a fa'aho'onara'a taime i te ta'ata ha'apono.

E ha'amauhia te tino moni taime nei e na pae to'opiti aore ra ia au i te fa'ata'ara'a a te feiā 'aravihi, mai te mea ua anihia te ta'ata 'aravihi na te ta'ata ha'apono. E tere māite te mana no te tāpe'ara'a nei no te maorora'a e ono 'āva'e.

PENE 4- HERURA'A

'Irava D.154-1 :

E 'ore roa e ti'a i te ta'ata, ia rave i te herura'a aore ra i te mā'imira'a tao'a i ni'a i te fenua e fatuhia ra e ana iho aore ra e te tahi ta'ata 'ē, no te mā'imi i te tao'a no te tau mātāmua, no te papara'a 'āi'a, no te 'ohipa mata'i, te rahu'ara'a aore ra te 'ihi papa, mā te 'ore e parau fa'ati'a no roto mai i te ra'atira Fenua e te 'āpo'ora'a fa'aterera'ahau. Ia fa'ati'ahia te tahi anira'a herura'a tao'a, mea tītauhia te reira ia ravehia mā te ha'apa'o i te parau fa'ata'ara'a hu'ahu'a e fa'ahiti māite nei i te huru o te mau tao'a i 'itehia mai, ia fa'a'ite-pe'epe'e-hia te mau huru tao'a ato'a i 'itehia mai i te ti'a mana a te hau.

'Irava D.154-2 :

E ti'a i te ra'atira Fenua, no te maita'i o te huiratira ia tītau i te mau tao'a i 'itehia mai na roto i te mau pāherura'a, ia au i te arata'ira'a e fa'ata'ahia nei i te 'irava D.154-3 i muri nei.

'Irava D.154-3 :

E ti'a i te ra'atira Fenua ia tītau i te fa'a'orera'a o te tahi parau fa'ati'a no te herura'a i horo'ahia na :

1) mai te mea aita te mau fa'auera'a i ni'a i te mau mā'imira'a aore ra i ni'a i te huru 'atu'atura'a o te mau tao'a i ha'apa'ohia ia au i tei fa'ata'ahia ;

2) mai te mea, no te faufa'a rahi o te mau tao'a i 'itehia mai, te mana'o nei te fa'aterera'a hau fenua e mea hau a'e nā na iho e rave i te mau mā'imira'a aore ra ia fatu mai 'o ia i te mau fenua e heruhia ra.

Mai te tai'o mahana a fa'aara ai te haufenua i tō na hina'aro e fa'a'ore i te parau fa'ati'a i horo'ahia na no te herura'a, ia fa'ataimehia te mau herura'a i taua ihoā taime.

'Irava D.154-4 :

Ia fa'a'orehia te tahi parau fa'ati'a no te 'orera'a i ha'apa'ohia te mau fa'auera'a i fa'ata'ahia, e 'ore roa ia e ti'a i te ta'ata heru ia tītau i te fa'aho'onara'a taime no tō na tu'ura'ahia i te hiti aore ra no te mau ha'amau'ara'a o tā na i amo.

E ti'a ra ia na i te ani i te fa'aho'ira'a o tā na mau ha'amau'ara'a no te mau 'ohipa i ravehia aore ra no te mau ha'amaura'a rau e tano e fa'a'ohipahia e te haufenua mai te mea e 'ōpua noa atu 'o ia e rave i taua mau mā'imira'a.

'Irava D.154-5 :

Mai te mea ua fa'a'orehia te parau fa'ati'a no te herura'a, no te vaiiho i te haufenua ia rave i taua mau 'ohipa nei, tei raro a'e ia te fatura'a o te mau tao'a i 'itehia mai hou te fa'a'orera'ahia te parau fa'ati'a i te arata'ira'a a te 'irava D.154-6 i muri nei.

'Irava D.154-6 :

E ti'a i te ra'atira Fenua ia tītau 'oi'oi noa i te herura'a tao'a aore ra i te 'ohipa pāherura'a i ni'a i te mau tuha'a fenua e 'ore e fatuhia nei e te haufenua, 'eiaha ra i ni'a i te mau fenua i te hiti fare patu e o tei 'āuahia. Mai te mea aita e parau fa'aura'a e te fatu fenua, e fa'aotihia ia te mau herura'a aore ra te mau pāherura'a 'ei 'ohipa faufa'a rahi no te tā'ato'ara'a na roto i te tahi fa'aotira'a a te ra'atira Fenua i te rurura'a 'āpo'ora'a fa'aterehau, i muri a'e i te mana'o tū o te 'āpo'ora'a rahi no te Fenua, e horo'a nei i te parau fa'ati'a no te pūhapara'a tau poto i ni'a i taua mau tuha'a fenua. E 'ore roa ra taua tau puhapara'a e hau atu i te pae matahiti.

Te fa'ata'a nei te 15) o te 'irava 28 o te ture tu mu n° 96-312 no te 12 no 'eperera 1996 i ni'a i te papature 'ōtonomī no Porinetia farani e ua horo'ahia te mana i roto i te 'āpo'ora'a fa'aterehau ia fa'aoti i te maita'ira'a o te tahi tao'a no te te tā'ato'ara'a, aita atu ra ia e tītau-fa'ahou-hia te mana'o o te 'āpo'ora'a rahi o te fenua.

'Irava D.154-7 :

No te parau o te fatura'a i te mau tao'a i 'itehia mai i te taime herura'a e o tei ravehia ia au i te mau fa'ata'ara'a a te 'irava D.154-5 i ni'a nei, e tuha'ahia ia te reira i roto i te haufenua e te fatu fenua, ia au i tei fa'aotihia e te ture.

E ti'a ra i te ra'atira Fenua ia 'aitau i te mau tao'a ia au i tei fa'ata'ahia e na 'irava D.154-2 e te D.154-3 i ni'a nei.

A tai'o i te mau fa'ata'ara'a mātāmua n° 1.

'Irava D.154-8 :

I te taime a 'itehia ai i muri a'e i te ravera'a 'ohipa aore ra i te tahi atu tumu, te tahi mau patura'a, te tahi mau 'āpapara'a 'ōfa'i tahito, te tahi mau vāhi fa'aeara'a tahito aore ra te tahi mau menema tahito, te tahi mau nana'ora'a aore ra te tahi mau tao'a i riro na 'ei faufa'a no te 'ā'ai tahito, te papara'a 'āi'a, te 'ohipa mata'i, te rahu'ara'a, te 'ihipapa, mea tītauhia te ta'ata i 'ite i taua mau tao'a e te fatu fenua iho ia fa'a'ite 'oi'oi noa i te reira i te ti'a o te haufenua e au, ia au i te vāhi a 'itehia ai te reira.

'Irava D.154-9 :

E fa'aoti te ra'atira Fenua i te rurura'a 'āpo'ora'a fa'aterehau i ni'a i te mau fa'anahora'a e au ia ravehia no te mau tao'a i 'ite-mana'o-'ore-hia mai i ni'a i te papa fenua.

Na te 'irava 716 o te papa ture tīvira e fa'ata'a mai i te fa'anahora'a no te mau tao'a i 'ite-mana'o-'ore-hia, teie nei ra e ti'a i te haufenua ia tītau i taua mau tao'a mā te 'aufau i te tahi tuha'a moni fa'aho'onara'a tei fa'aauhia aore ra o tei nūmerahia e te tahi ta'ata anoparau. E 'ōperehia te moni taime nei na ni'a i te ta'ata i 'ite mai i taua mau tao'a e te fatu o te fenua iho ia au i te fa'anahora'a no te ture, e tātarahia te ha'amau'ara'a anoparau mai ni'a mai i taua tino moni fa'aho'onara'a.

I roto i te tahi tau e toru 'āva'e mai te taime a ha'amauhia ai te faufa'a o te tao'a nei, e ti'a i te ra'atira o te Fenua ia fa'a'ore atu i te ho'ora'a ; nā na ia e amo i te ha'amau'ara'a anoparau i taua taime.

PENE 5 – FA'AUTU'ARA'A

'Irava D.155-1 :

Te feiā i hape noa atu i mua i te mau fa'ata'ara'a a te upo'o parau 5 no te Puta I o teie nei puta fa'aturera'a, e ma'irihia rātou i te utu'a i fa'ata'ahia e te fa'aotira'a hau 238 MI/AA no te 19 no māti 1958 no te mau hape o te 'āna'ira'a 5.

